

Akwa

GGZ Alliantie kwaliteit
Geestelijke
Gezondheidszorg

Rapport

**Uitkomsten Online Panel
Akwa GGZ - Psychische klachten
en laag IQ**

20 juni 2023

Inhoud

1	Samenvatting	3
	1.1 Achtergrond panel en enquête psychische klachten en een laag IQ	3
	1.2 Belangrijkste bevindingen	3
2	Resultaten	5
	2.1 Kwaliteit zorg patiënten met psychische klachten en een laag IQ	5
	2.2 Kennis zorgprofessionals	6
	2.3 De zorg in de praktijk	7
	2.4 Knelpunten en ondersteuning	11
	2.5 Achtergrond respondenten	13

Achtergrond panel en enquête psychische klachten en een laag IQ

De Generieke Module Psychische stoornissen en ZB (zwakbegaafdheid) of LVB (licht verstandelijke beperking) werd in 2018 gepubliceerd op GGZ Standaarden. Deze generieke module geeft tips en handreikingen hoe je patiënten met een laag IQ de juiste zorg kan bieden.

Akwa GGZ gaat deze module actualiseren. Zo willen we de module beter toepasbaar te maken voor patiënten met een laag IQ in de ggz. Daarvoor hebben we inzicht nodig in vragen als:

- Hoe geven zorgprofessionals de zorg rondom patiënten met een laag IQ vorm?
- Zijn de aanbevelingen in de huidige generieke module toepasbaar?
- Waar lopen zorgprofessionals tegenaan?

Hierover is het online panel van Akwa GGZ bevraagd, de enquête werd ingevuld door 594 zorgprofessionals in de ggz (waarvan 68% behandelaar is).

Dit gaan we doen met de uitkomsten van de enquête:

- De werkgroep die de actualisatie uitvoert, gaat de resultaten van deze enquête gebruiken.
- In andere zorgstandaarden voegen we links toe naar relevante onderdelen uit de module.

Zo worden bezoekers van GGZ Standaarden regelmatig geattendeerd op informatie over zorg voor mensen met een laag IQ.

Belangrijkste bevindingen

Veel professionals vinden de zorg voor patiënten met een laag IQ slecht toegankelijk en van lage kwaliteit

Minder dan één op de vijf respondenten is het eens met de stelling 'Mensen met een laag IQ en psychische klachten krijgen in Nederland kwalitatief goede zorg'. Nog minder respondenten (één op de tien) vindt de ggz goed toegankelijk voor mensen met een laag IQ.

Generieke module en informatie op Thuisarts weinig bekend onder professionals

Twee derde van de panelleden had nog nooit in de Generieke Module Psychische stoornissen en ZB of LVB gekeken. Ook kent 80% van de panelleden de tekst op Thuisarts over deze module niet (de patiëntenversie van de module). Het gaat om de situatie *'Ik heb psychische klachten (informatie voor mensen die niet zo goed kunnen leren)'*.

Veel professionals werken al wel volgens de belangrijkste aanbeveling van de module

Ondanks de onbekendheid van de generieke module, lukt het bijna 60% van de panelleden om te werken volgens de belangrijkste aanbeveling uit de module. Die adviseert om bij mensen met een laag IQ geprotocolleerd maatwerk te bieden: volg de reguliere kwaliteitsstandaarden, maar pas daarbinnen protocollen en methodieken aan op het IQ van de patiënt. 12% van de panelleden geeft aan dat dit niet of nauwelijks lukt.

Zorgprofessionals ervaren moeilijkheden bij het geven van zorg aan patiënten met een laag IQ.

Bijna alle zorgprofessionals (92%) ervaren moeilijkheden bij het leveren van deze zorg.

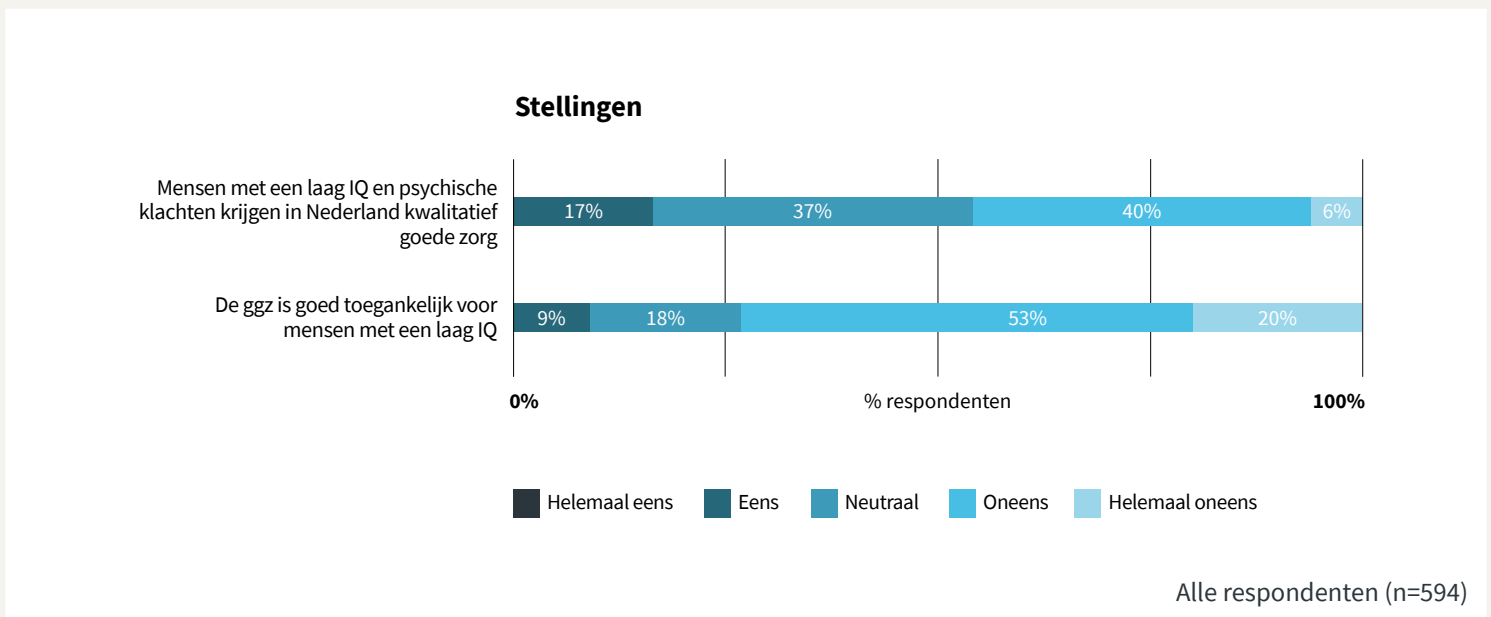
Meestal ervaren ze dit bij de behandeling zelf en bij het doorverwijzen van deze patiënten.

In de opleiding wordt niet altijd aandacht besteed aan zorg aan mensen met een laag IQ.

Bijna alle zorgprofessionals (89%) hebben behoefte aan ondersteuning. Zij geven aan behoefte te hebben aan meer algemene kennis, handvatten en aan meer kennis over meetinstrumenten die zij kunnen gebruiken om een laag IQ vast te stellen.

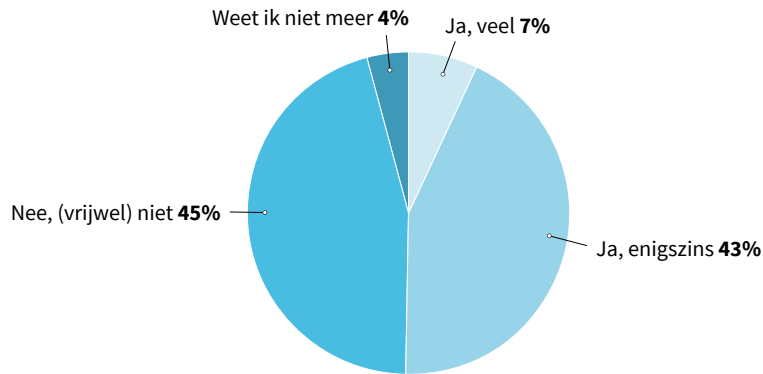
Resultaten

Kwaliteit zorg patiënten met psychische klachten en een laag IQ

- Weinig respondenten vinden dat mensen met een laag IQ en psychische klachten kwalitatief goede zorg krijgen in Nederland. Slechts 17% is het eens met deze stelling.
- Een nog kleinere groep vindt de ggz goed toegankelijk voor deze mensen. Slechts 9% is het eens met deze stelling.

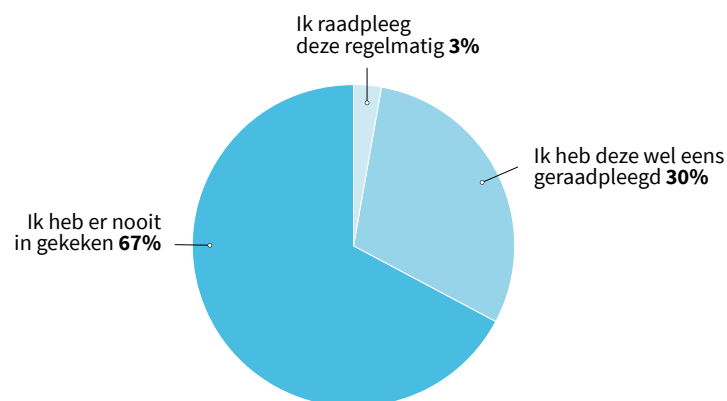
Aandacht voor zorg patiënten met laag IQ tijdens opleiding

Alle respondenten (n=594)

- De helft van de respondenten geeft aan dat er tijdens de opleiding aandacht is geweest voor zorg voor patiënten met een laag IQ. Bijna al deze respondenten zeggen dat hier 'enigszins' aandacht voor is geweest, slechts een klein deel zegt dat hier 'veel' aandacht voor is geweest.
- Iets minder dan de helft van de respondenten zegt dat er (vrijwel) geen aandacht hiervoor is geweest.

Gebruik generieke module Psychische stoornissen en ZB/LVB

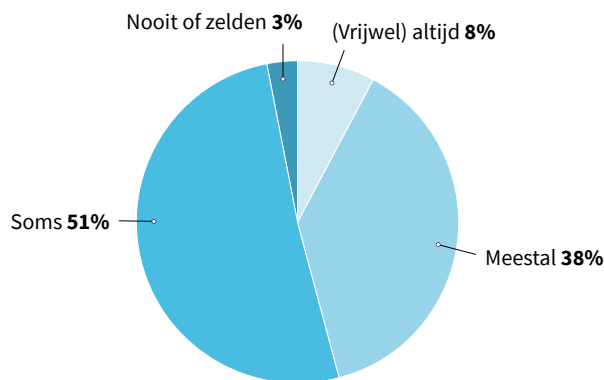
Alle respondenten (n=594)

- Twee derde van de respondenten heeft nooit in de generieke module Psychische stoornissen en ZB/LVB gekeken.
- Een derde heeft de generieke module wel geraadpleegd, waarvan een zeer klein deel (3%) regelmatig.

De zorg in de praktijk

Opmerken en screenen

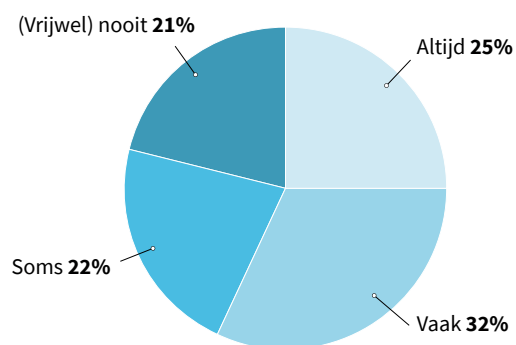
Als ik te maken heb met een patiënt met een laag IQ, dan is mij dat meteen in het eerste contact duidelijk

Alle respondenten (n=594)

- Weinig zorgprofessionals zeggen (vrijwel) altijd in het eerste contact op te merken als een patiënt een laag IQ heeft. Maar ook weinig zorgprofessionals merken dit nooit of zelden op. De grootste groep merkt dit meestal of soms op (samen 89%).

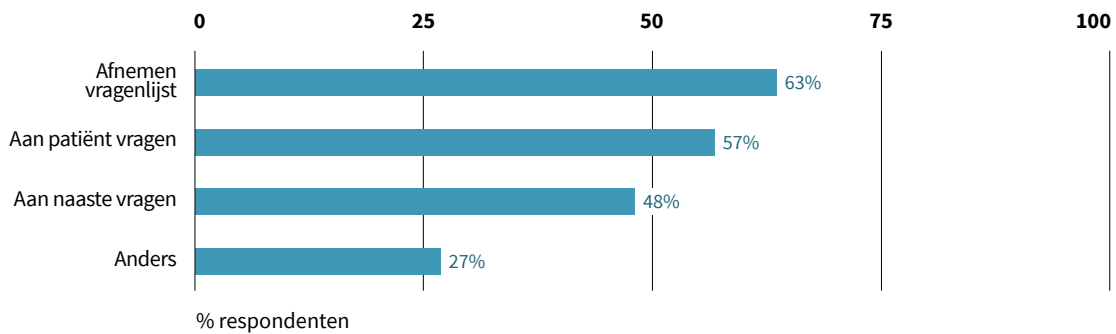
Screen jij bij vermoeden laag IQ

Behandelaren (n=403)

- Er is grote variatie tussen zorgprofessionals hoe vaak zij screenen bij het vermoeden van een laag IQ.
- Een kwart doet dit altijd. Bij de rest varieert dit van 'vaak' tot '(vrijwel) nooit'.

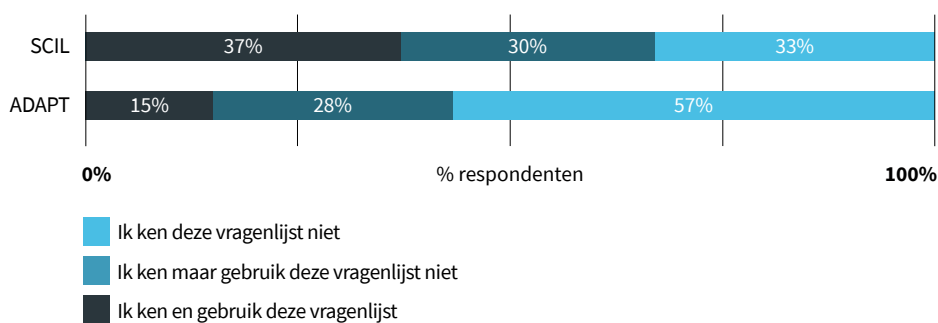
Manier van screenen

Behandelaren (n=403)

- Het afnemen van vragenlijsten gebeurt het vaakst, maar ook het vragen aan de patiënt en naasten gebeurt regelmatig.
- 60% van de respondenten gebruikt meer dan één methode om te screenen of een patiënt een laag IQ heeft.
- Het vragen aan de patiënt gebeurt vaak in combinatie met het vragen aan naasten. Drie kwart van de zorgprofessionals die aan een patiënt vraagt of er sprake is van een laag IQ, vraagt dit ook aan een naaste.

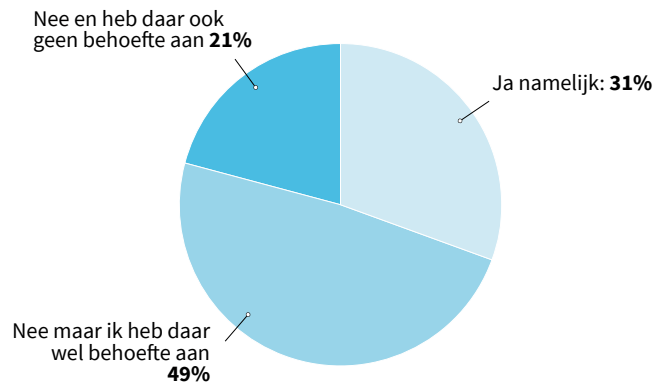
Bekend met en gebruik van meetinstrumenten

Behandelaren (n=403)

- Twee derde van de zorgprofessionals kent de vragenlijst SCIL, een derde van de zorgprofessionals gebruikt de vragenlijst.
- Zorgprofessionals zijn minder bekend met ADAPT, minder dan de helft kent deze vragenlijst en 15% gebruikt deze.

Bekend met andere meetinstrumenten voor screenen laag IQ

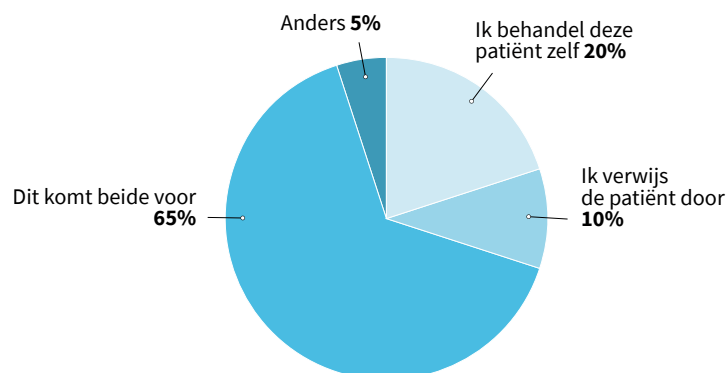

Behandelaren (n=403)

- Bijna een derde van de zorgprofessionals is bekend met andere meetinstrumenten voor het screenen op een laag IQ. Meest genoemde zijn Wais (69 respondenten), Wisc (12 respondenten) en Raven (11 respondenten).
- Twee derde van de zorgprofessionals is niet bekend met andere meetinstrumenten. Bijna de helft van alle zorgprofessionals heeft hier wel behoefte aan.

Behandelen

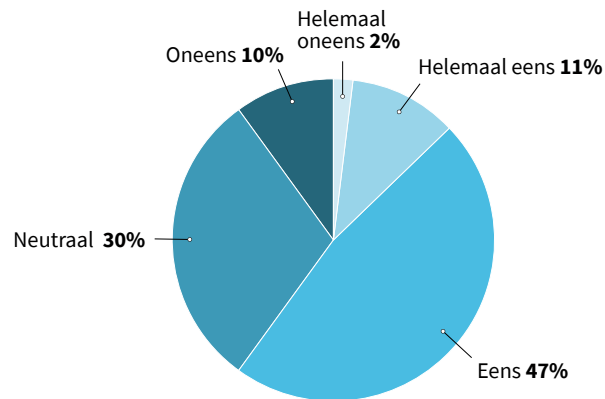
Hoe handel je bij patiënt met laag IQ

Behandelaren (n=403)

- Twee derde van de zorgprofessionals gaat wisselend om met patiënten met een laag IQ. Zij behandelen patiënten zelf én verwijzen door. Dit is afhankelijk van de situatie.
- Eén op de vijf zorgprofessionals behandelt altijd zelf en 10% verwijst deze patiënten door.
- De meeste zorgprofessionals verwijzen naar instellingen gespecialiseerd in LVB. Ook worden patiënten intern verwezen naar collega's met expertise in LVB of patiënten worden terug verwezen naar de huisarts.

Het lukt om patiënten met een laag IQ geprotocolleerd maatwerk te bieden

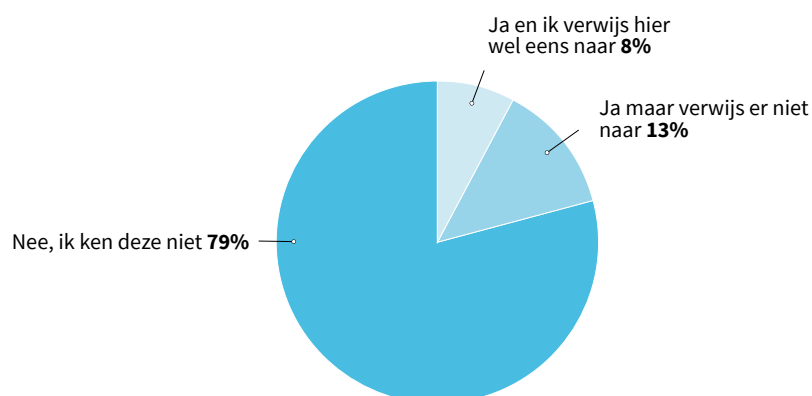

Behandelaren (n=403)

Een aanbeveling van de zorgstandaard is om bij mensen met een laag IQ geprotocolleerd maatwerk te bieden. Dit betekent dat reguliere zorgstandaarden en richtlijnen worden gevolgd, maar daarbinnen worden protocollen en methodieken aangepast aan de patiënt.

- 58% van de zorgprofessionals is het (helemaal) eens met de stelling 'Het lukt om patiënten met een laag IQ geprotocolleerd maatwerk te bieden'.
- Slechts 12% is het (helemaal) oneens. De rest (30%) denkt hier neutraal over.

Bekend met thuisarts tekst psychische stoornissen en laag IQ

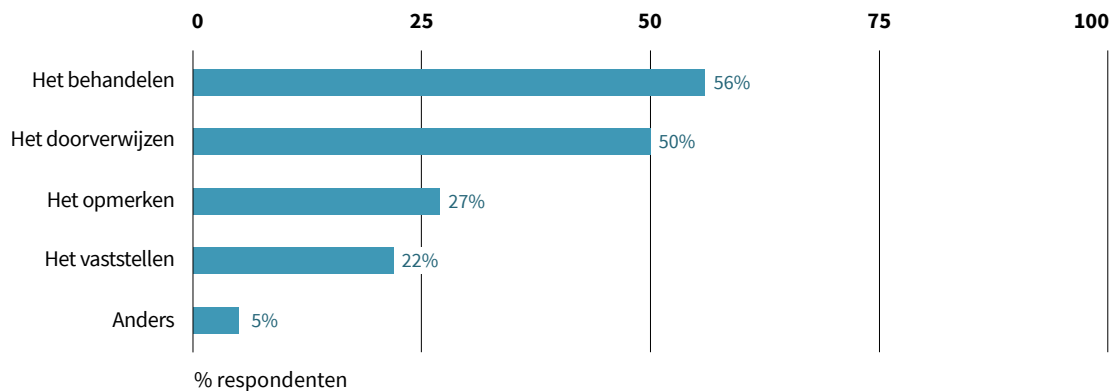

Alle respondenten (n=594)

- Eén op de vijf zorgprofessionals kent de tekst op Thuisarts.nl over psychische stoornissen en een laag IQ.
- Minder dan één op de tien zorgprofessionals verwijst hier wel eens naar.

Knelpunten en ondersteuning

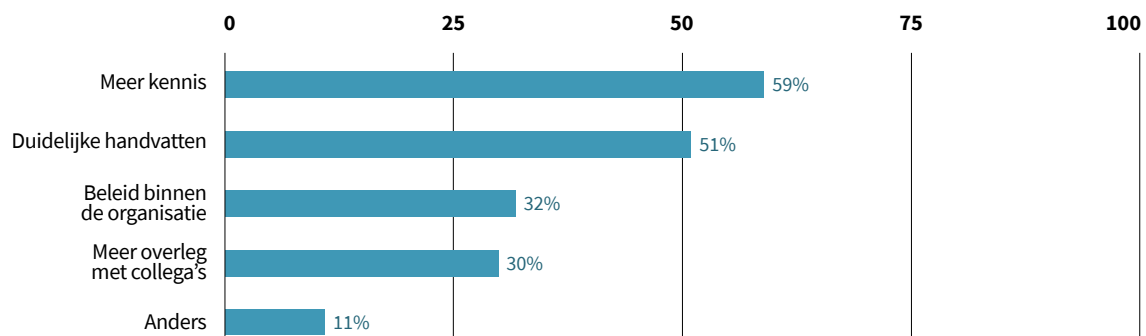
Welke moeilijkheden worden ervaren bij behandelen patiënten met laag IQ

Behandelaren (n=403)

- Bijna alle zorgprofessionals (92%) ervaren één of meer moeilijkheden in de zorg voor patiënten met een laag IQ en psychische klachten.
- De meeste moeilijkheden worden ervaren bij het behandelen (56% van de zorgprofessionals). Zorgprofessionals lichten toe dat dit komt doordat protocollen en richtlijnen gemaakt zijn voor mensen met een gemiddeld IQ en het is soms moeilijk om dit te laten aansluiten bij patiënten met een laag IQ.
- Ook vinden behandelaren het moeilijk inschatten wat een patiënt wel of niet aankan. Zij zijn daarom bang om patiënten te overvragen. Het aanpassen van het taalgebruik wordt ook als uitdagend ervaren.
- De helft van de zorgprofessionals ervaart moeilijkheden bij het doorverwijzen. Zij geven aan dat veel ggz instellingen patiënten met een laag IQ niet accepteren. Patiënten vallen tussen wal en schip als zij niet passen in de reguliere ggz en er sprake is van teveel psychische klachten voor de voor de verstandelijk gehandicaptenzorg. Lange wachttijden in de ggz bemoeilijken in het algemeen het doorverwijzen van patiënten.
- Van de zorgprofessionals heeft 27% moeite met het opmerken van een laag IQ. Dit is vooral lastig als een patiënt verbaal sterk is of een disharmonisch profiel heeft. Patiënten kunnen vaak door middel van aangeleerd gedrag en compensatiestrategieën verbloemen dat zij een laag IQ hebben.
- Het vaststellen van een laag IQ wordt door 22% van de zorgprofessionals als moeilijk ervaren. Patiënten willen dit niet altijd laten vaststellen door middel van een test. Er is schaamte bij de patiënt en ook zorgprofessionals vinden het soms moeilijk om ter sprake te brengen. Soms is er geen expertise binnen het team om tests af te nemen. Het is niet bekend welke vragenlijsten je hiervoor kunt gebruiken of vragenlijsten zijn niet beschikbaar. Als er moet worden doorverwezen voor deze tests, zijn er vaak lange wachttijden.

Welke ondersteuning wordt gewenst

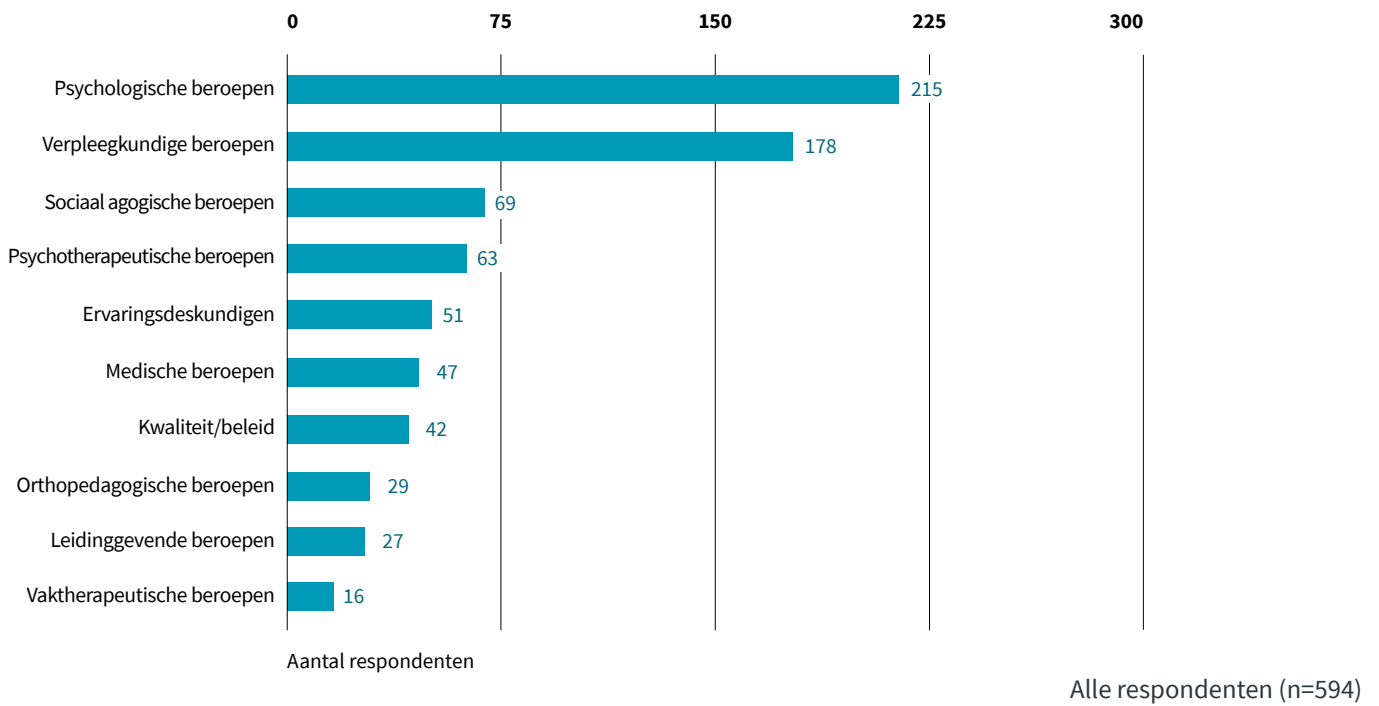

Behandelaren (n=403)

- Bijna alle zorgprofessionals (89%) geven aan ondersteuning te wensen bij het bieden van zorg aan patiënten met een laag IQ.
- De vormen van ondersteuning die genoemd worden zijn meer kennis en duidelijke handvatten, respectievelijk 59% en 51% van de zorgprofessionals noemen dit.
- Ook geven zorgprofessionals aan behoefte te hebben aan beleid binnen de organisatie (32%) en meer overleg met collega's (30%).

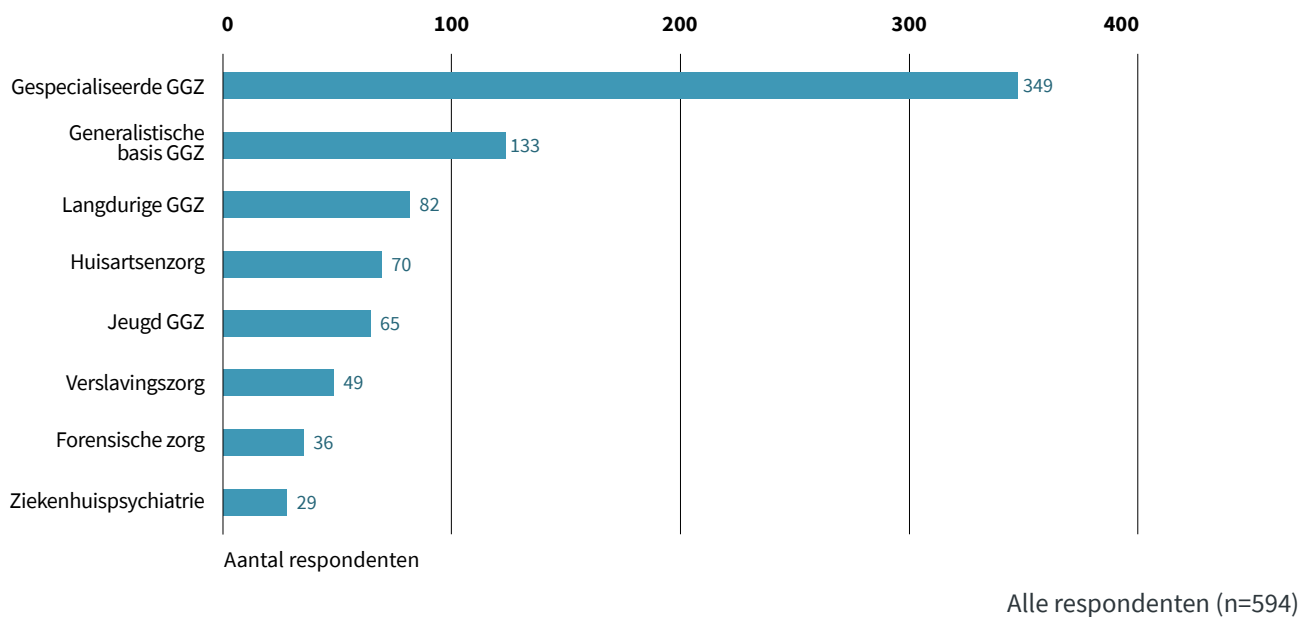
Achtergrond respondenten

Beroepen

→ Sommige respondenten hebben meerdere beroepen, het totaal telt daarom niet op tot 594.

Sectoren

→ Sommige respondenten zijn werkzaam in meerdere sectoren, het totaal telt daarom niet op tot 594.

[Klik hier](#) als je wilt deelnemen aan het online panel van Akwa GGZ.

Heb je vragen? Neem contact met ons op.

 030-307 92 70

 info@akwaggz.nl

 www.akwaggz.nl

 [LinkedIn](#)

[Akwa GGZ](#) staat voor alliantie kwaliteit in de geestelijke gezondheidszorg en is een door ggz-organisaties geïnitieerd kwaliteitsinstituut. We werken samen met patiënten, naasten en professionals aan ontwikkeling en borging van kwaliteit in de ggz. Dat doen we door samen met onze partners [kwaliteitsstandaarden](#) te ontwikkelen. Ook bieden we lerende netwerken een veilige, [digitale omgeving](#) waar zij proceskenmerken en uitkomsten van zorg met elkaar kunnen delen.